

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра екологічного права

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Правове регулювання екологічної безпеки»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Харків 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «**Правове регулювання екологічної безпеки**» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 33 с.

Розробники:
Євгеній СУЄТНОВ,
кандидат юридичних наук, доцент
Ганна АНІСІМОВА,
докторка юридичних наук, доцентка
Ольга ДОНЕЦЬ,
кандидатка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри екологічного права
(протокол № 2 від 9 вересня 2021 р.)
Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри екологічного права
(протокол № 13 від 15 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Євгеній СУЄТНОВ,
кандидат юридичних наук, доцент

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	9
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	13
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	13
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	16
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	17
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	19
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	20

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Правове регулювання екологічної безпеки» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЕКТС – 2,0	Галузь знань – 08 «Право»	За вибором студента	За вибором студента
Кількість модулів – 3		Рік підготовки: 2021-2022	Рік підготовки: 2021-2022
Загальна кількість годин – 60	Спеціальність – 081 «Право»	Семестр 1-2	Семестр 1-2
		Лекції 12 год.	Лекції 12 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2–4, самостійної роботи студента – 6–8.	Рівень освіти – другий (магістерський)	Практичні / семінарські заняття 18 год.	Практичні / семінарські заняття 18 год.
		Самостійна робота 30 год.	Самостійна робота 30 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)

Мета навчальної дисципліни – підвищення загального рівня правової культури здобувачів вищої освіти; формування у майбутніх юристів світоглядних установок, орієнтованих на верховенство права; формування знань, вироблення основних умінь і навичок, а також формування професійних компетентностей у галузі правового регулювання екологічної безпеки.

Завдання:

- опанування необхідними теоретичними положеннями з правового регулювання екологічної безпеки, засвоєння сутності та змісту відповідних правових категорій та інститутів;

- формування розуміння конкретного змісту норм чинного законодавства з питань забезпечення вимог екологічної безпеки, роз'яснень вищих судових інстанцій України, їх тлумачення і застосування при вирішенні конкретних справ;

- оволодіння навичками самостійної роботи з нормативно-правовими актами, еколого-правовою літературою та матеріалами судової практики.

Пререквізити: «Теорія держави і права», «Історія держави і права», «Конституційне право», «Державне будівництво та місцеве самоврядування», «Цивільне право», «Цивільний процес», «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Адміністративне право», «Господарське право», «Основи цивільного захисту», «Фінансове право», «Трудове право», «Міжнародне право», «Земельне право», «Аграрне право», «Екологічне право», «Юридична відповідальність за екологічні правопорушення», «Правове регулювання природокористування», «Правове регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності», «Еколого-правове забезпечення видобування нафти, газу та інших корисних копалин».

Кореквізити: «Міжнародне екологічне право», «Право міжнародних договорів», «Право міжнародних організацій», «Право міжнародної безпеки», «Міжнародне право прав людини».

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1.	Уміти аналізувати проблеми у сфері правового регулювання екологічної безпеки, грамотно і точно формувати і висловлювати свої правові позиції щодо цих проблем, пропонувати обґрунтовані способи їх вирішення.
РН-2.	Здійснювати порівняння різних правових систем щодо регулювання екологічної безпеки та вміти формулювати пропозиції, спрямовані на гармонізацію

	законодавства, що регулює відносини у сфері забезпечення екологічної безпеки, із європейським.
РН-3	Здійснювати порівняльний аналіз нормативно-правових актів у сфері забезпечення екологічної безпеки з іншими актами екологічного законодавства.
РН-4	Знати систему та функції управління у сфері забезпечення екологічної безпеки.
РН-5	Системно розуміти права і обов'язки суб'єктів забезпечення екологічної безпеки, правові форми, гарантії їх захисту та забезпечення виконання.
РН-6	Володіти навичками критичного та системного аналізу тенденцій розвитку правового регулювання екологічної безпеки у контексті сталих і формалізованих практик розвитку сфери екологічних правовідносин на національному та міжнародному рівнях.
РН-7	Характеризувати зміст та особливості правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації, порядок і підстави її оголошення.
РН-8	Розкривати особливості правового регулювання екологічної безпеки в окремих сферах суспільного життя.
РН-9	Знати механізми забезпечення екологічної безпеки на стадії експлуатації еколого-небезпечних промислових об'єктів.
РН-10	Аналізувати правові засади поводження з пестицидами, агрохімікатами та іншими небезпечними хімічними речовинами.
РН-11	Дискутувати зі складних правових проблем регулювання екологічної безпеки у сфері поводження з відходами.
РН-12	Розуміти напрямки правового забезпечення екологічної безпеки при експлуатації транспортних засобів.
РН-13	Демонструвати знання правових засобів забезпечення екологічної безпеки в процесі військової діяльності.
РН-14	Володіти навичками з роз'яснення, надання консультацій громадянам щодо актуальних питань правового регулювання екологічної безпеки в окремих сферах суспільного життя.
РН-15	Розкривати зміст і особливості правового регулювання екологічної безпеки щодо впливу певних негативних факторів.
РН-16	Аналізувати юридичні гарантії захисту населення від шкідливого впливу фізичних факторів.
РН-17	Характеризувати правові засади нормування гранично допустимих рівнів шуму, вібрації та електромагнітних випромінювань.
РН-18	Визначати еколого-правові вимоги поводження з ядерними матеріалами та радіоактивними відходами.
РН-19	Знати юридичну природу ліцензування робіт із застосуванням ядерних об'єктів, приладів та устаткування.
РН-20	Прогнозувати вплив соціально-економічних факторів на правове регулювання поводження з генетично модифікованими організмами.
РН-21	Демонструвати розуміння особливостей юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному середовищі.

ЗК 1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.

ЗК 1.4. Здатність здійснювати медіацію в професійній діяльності.

ЗК 1.6. Здатність до безпосередньої самоосвіти та самовдосконалення.

Спеціальних компетентностей:

СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем у сфері гірничого, екологічного права та міждисциплінарних галузях, а також у разі виникнення ситуацій правової невизначеності.

СК 2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного екологічного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію

СК 8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду при вирішенні правових спорів.

СК 9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності

СК 10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК 13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК 15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

СК 1.3. Здатність розрізняти принципи інститутів публічного і приватного права в юридичній діяльності.

СК 1.5. Здатність вирішувати колізійні проблеми правового регулювання суспільних відносин.

СК 1.6. Здатність демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів (правотворчості, законодавчої техніки, техніки створення корпоративних актів, юридичних документів, систематизації юридичних актів, юридичного письма та юридичної термінології тощо).

Програмних результатів навчання:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

ПРН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти

опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

ПРН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

ПРН 1.3. Аналізувати механізми публічно-правового і приватно-правового регулювання в юридичній практиці.

ПРН 1.5. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці.

ПРН 1.6. Демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів в дискурсі правової епістемології та юридичної практики.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні засади правового регулювання екологічної безпеки

Екологічна безпека як комплексний об'єкт правового регулювання.

Екологічна безпека в системі національної безпеки України: поняття, юридична природа, сутність, види. Право екологічної безпеки в системі екологічного права України. Методи, принципи та система правового регулювання екологічної безпеки. Правовідносини у сфері екологічної безпеки, їх об'єкти, суб'єкти та зміст.

Нормативно-правове й організаційно-правове забезпечення екологічної безпеки. Загальна характеристика та класифікація джерел правового

регулювання екологічної безпеки. Конституційні засади екологічної безпеки. Закони та підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел правового регулювання екологічної безпеки. Міжнародно-правові конвенції та договори у сфері забезпечення екологічної безпеки. Проблеми гармонізації законодавства України у сфері забезпечення екологічної безпеки з вимогами та принципами міжнародного та європейського права. Система та функції управління у сфері забезпечення екологічної безпеки. Правове регулювання оцінки впливу на довкілля. Правове регулювання дозвільної системи у сфері забезпечення екологічної безпеки. Правове регулювання екологічного аудиту в системі права екологічної безпеки. Правове регулювання екологічної стандартизації, нормування та сертифікації в системі права екологічної безпеки.

Особливості правової регламентації відносин із забезпечення екологічної безпеки населення і територій. Правове забезпечення та регулювання екологічної безпеки населення та територій: поняття та особливості. Поняття та сутність права громадян на екологічну безпеку. Основні елементи права громадян на екологічну безпеку. Рівні, форми та способи захисту права громадян на екологічну безпеку. Правове забезпечення екологічної безпеки в населених пунктах (вимоги до містобудування, планування і забудови територій, функціональне зонування територій населених пунктів). Правове забезпечення екологічної безпеки щодо розміщення, створення й експлуатації господарських та інших об'єктів, що негативно впливають на довкілля. Правові засади забезпечення екологічної безпеки рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон і територій. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Поняття надзвичайних екологічних ситуацій, їх юридичні ознаки та класифікація. Поняття, підстави та порядок оголошення, зміст та особливості правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації. Правовий статус осіб, які постраждали внаслідок дії надзвичайних

екологічних ситуацій, та порядок відшкодування завданої їм шкоди. Правове регулювання режиму території, що зазнала радіоактивного забруднення.

Модуль 2. Правове регулювання екологічної безпеки в окремих сферах суспільного життя

Правове регулювання екологічної безпеки в промисловості та сільському господарстві. Поняття екологічної безпеки в промисловості та основні напрями її правового регулювання. Правове регулювання екологічної безпеки на стадії експлуатації еколого-небезпечних промислових об'єктів. Поняття екологічної безпеки в сільському господарстві та основні напрями її правового регулювання. Правові засади забезпечення екологічної безпеки ґрунтів. Правові засади поводження з пестицидами, агрохімікатами та іншими небезпечними хімічними речовинами (державна реєстрація, виробництво, транспортування, торгівля, зберігання, застосування, утилізація, знищення та знешкодження). Особливості правового регулювання поводження з непридатними та забороненими для використання пестицидами та отрутохімікатами.

Правове регулювання екологічної безпеки у сфері поводження з відходами. Поняття відходів, їх ознаки та класифікація. Державний класифікатор відходів. Правові засади дозвільної системи у сфері поводження з відходами. Правовий режим поводження з відходами (збирання, перевезення, зберігання, сортування, оброблення, перероблення, утилізація, видалення, розміщення, знешкодження та захоронення відходів) та забезпечення екологічної безпеки під час його встановлення. Правове регулювання перевезення небезпечних відходів. Правові засади транскордонного перевезення відходів. Особливості правового регулювання екологічної безпеки при поводженні з побутовими, промисловими, медичними, радіаційними та іншими відходами.

Правове регулювання екологічної безпеки транспортних та інших пересувних засобів та установок. Поняття та напрямки правового

забезпечення екологічної безпеки при експлуатації транспортних засобів. Правове регулювання екологічної безпеки трубопровідного, авіаційного, морського та річкового транспорту, а також на об'єктах транспортної інфраструктури.

Правове забезпечення вимог екологічної безпеки щодо військових, оборонних об'єктів та військової діяльності. Система правових засобів забезпечення екологічної безпеки в процесі військової діяльності. Екологічні наслідки військових дій.

Модуль 3. Правове регулювання екологічної безпеки щодо впливу певних негативних факторів

Правове регулювання екологічної безпеки від шкідливого впливу фізичних факторів. Поняття та юридичні гарантії захисту населення від шкідливого впливу фізичних факторів. Правовий режим об'єктів, які здійснюють шкідливий фізичний вплив. Правові засади нормування гранично допустимих рівнів шуму, вібрації, електромагнітних та інших випромінювань. Юридичні основи забезпечення вимог екологічної безпеки від шкідливого фізичного впливу в межах населених пунктів. Правове регулювання захисту населення та довкілля від впливу іонізуючого випромінювання.

Правове регулювання ядерної та радіаційної (радіологічної) безпеки. Поняття, правові засади та основні принципи правового регулювання ядерної та радіаційної безпеки. Юридична природа ліцензування робіт із застосуванням ядерних об'єктів, приладів та устаткування. Правовий режим та фізичний захист ядерних установок. Еколого-правові вимоги поводження з ядерними матеріалами та радіоактивними відходами: складування, зберігання та охорона. Державний контроль і облік ядерних матеріалів, радіоактивних речовин та відходів.

Правове регулювання біологічної та генетичної безпеки. Поняття, ознаки та правове забезпечення біологічної та генетичної безпеки.

Забезпечення вимог екологічної безпеки в процесі охорони водних об'єктів, атмосферного повітря, ґрунтів від шкідливого біологічного впливу. Правове регулювання генно-інженерної діяльності: ліцензування, порядок здійснення та реєстрація. Поняття генетично модифікованих організмів та їх властивості. Правове регулювання поводження з генетично модифікованими організмами. Правові засоби захисту права громадян на безпечність харчових продуктів.

Особливості юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки. Підстави юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки. Поняття та ознаки екологічного правопорушення. Адміністративна, кримінальна, цивільно-правова (майнова) та дисциплінарна відповідальність у сфері забезпечення екологічної безпеки. Особливості відшкодування майнової шкоди, заподіяної внаслідок порушення вимог екологічної безпеки. Правове регулювання відповідальності власників джерел підвищеної небезпеки. Особливості юридичної відповідальності за ядерну шкоду та транскордонне радіоактивне забруднення.

4. *Обсяг і структура навчальної дисципліни*

4.1. *Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання*

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальні засади правового регулювання екологічної безпеки				
		Тема 1. Екологічна безпека як комплексний об'єкт правового регулювання		2	2	2
		Тема 2. Нормативно-правове й організаційно-правове			2	6

		забезпечення екологічної безпеки				
		Тема 3. Особливості правової регламентації відносин із забезпечення екологічної безпеки населення і територій		2	2	2
		<i>Разом</i>	20	4	6	10
		Модуль 2. Правове регулювання екологічної безпеки в окремих сферах суспільного життя				
		Тема 1. Правове регулювання екологічної безпеки в промисловості та сільському господарстві				4
		Тема 2. Правове регулювання екологічної безпеки у сфері поводження з відходами		2	2	2
		Тема 3. Правове регулювання екологічної безпеки транспортних та інших пересувних засобів та установок			2	2
		Тема 4. Правове забезпечення вимог екологічної безпеки щодо військових, оборонних об'єктів та військової діяльності		2	2	2
		<i>Разом</i>	20	4	6	10
		Модуль 3. Правове регулювання безпеки щодо впливу певних негативних факторів				
		Тема 1. Правове регулювання екологічної безпеки від шкідливого впливу фізичних факторів		2	2	2
		Тема 2. Правове регулювання ядерної та радіаційної (радіологічної) безпеки		2	2	2
		Тема 3. Правове регулювання біологічної та генетичної безпеки			2	2
		Тема 4. Особливості				4

		юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки				
		<i>Разом</i>	20	4	6	10
		Усього годин / кредитів ECTS	60/2,0	12	18	30

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальні засади правового регулювання екологічної безпеки				
		Тема 1. Екологічна безпека як комплексний об'єкт правового регулювання		2	2	2
		Тема 2. Нормативно-правове й організаційно-правове забезпечення екологічної безпеки			2	6
		Тема 3. Особливості правової регламентації відносин із забезпечення екологічної безпеки населення і територій		2	2	2
		<i>Разом</i>	20	4	6	10
		Модуль 2. Правове регулювання екологічної безпеки в окремих сферах суспільного життя				
		Тема 1. Правове регулювання екологічної безпеки в промисловості та сільському господарстві				4
		Тема 2. Правове регулювання екологічної безпеки у сфері поводження з відходами		2	2	2
		Тема 3. Правове регулювання екологічної безпеки			2	2

		транспортних та інших пересувних засобів та установок				
		Тема 4. Правове забезпечення вимог екологічної безпеки щодо військових, оборонних об'єктів та військової діяльності		2	2	2
		<i>Разом</i>	20	4	6	10
		Модуль 3. Правове регулювання екологічної безпеки щодо впливу певних негативних факторів				
		Тема 1. Правове регулювання екологічної безпеки від шкідливого впливу фізичних факторів		2	2	2
		Тема 2. Правове регулювання ядерної та радіаційної (радіологічної) безпеки		2	2	2
		Тема 3. Правове регулювання біологічної та генетичної безпеки			2	2
		Тема 4. Особливості юридичної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки				4
		<i>Разом</i>	20	4	6	10
		Усього годин / кредитів ECTS	60/2,0	12	18	30

5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Правове регулювання екологічної безпеки» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних

завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі тестування.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60 балів.

**Розподіл балів між формами організації освітнього процесу
та видами контрольних заходів**

Поточний контроль									Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Всього		Індивідуальна робота студентів	Max 100
П/З	Тестування	П/З	Тестування	П/З	Тестування	П/З	Тестування	Max 10	
max 15	max 15	max 15	max 15	max 15	max 15	max 45	max 45		

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.

	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Тестування	Max 15	Результати визначаються за кількістю вірних відповідей на запитання тесту.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Підсумкова письмова робота	Max 10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	7	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	5	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
Диференційований залік	100	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	90	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
зараховано	75	1. Знання основного матеріалу, передбаченого

		<p>програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.</p>
	70	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
	60	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.</p>
не зараховано	55	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

Водний кодекс України від 06.06.1995 р., № 213/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/213/95-вр#Text>

Гірничий закон України від 06.10.1999 р. № 1127-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1127-14#Text>

Земельний кодекс України від 25.10.2001 р., № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р., № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

Кодекс України про надра від 27.07.1994 р., № 132/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/132/94-вр#Text>

Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5403-17#Text>

Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р., № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5403-17#Text>

Конституція України від 28.06.1996 р., № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр#Text>

Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р., № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. (в ред. від 08.02.2006 р. № 3404). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3852-12#Text>

Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

Податковий кодекс України від 02.12.2010 р., № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17#Text>

Про автомобільний транспорт: Закон України від 05.04 2001 р. (в редакції від 23.02.2006 р.) № 2344-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2344-14#Text>

Про аквакультуру: Закон України від 18.09.2012 р., № 5293-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5293-17#Text>

Про ветеринарну медицину: Закон України від 04.02.2021 р. № 1206-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1206-20#Text>

Про виключну (морську) економічну зону України: Закон України від 16.05.1995 р. № 162/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/162/95-вр#Text>

Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 08.02.1995 р. № 39/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/39/95-вр#Text>

Про відходи: Закон України від 05.03.1998 р. № 187/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/187/98-вр#Text>

Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. № 761. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2007-п#Text>

Про Генеральну схему планування території України: Закон України від 07.02.2002 р. № 3059-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3059-14#Text>

Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р., № 3613-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>

Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р., № 963-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text>

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1952-15#Text>

Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів: Закон України від 31.05.2007 р. № 1103-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-16#Text>

Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії: Закон України від 11.01.2000 р. № 1370-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1370-14#Text>

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р., № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2939-17#Text>

Про екологічний аудит: Закон України від 24.06.2004 р., № 1862-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1862-15#Text>

Про екологічну мережу України: Закон України від 24.06.2004 р. № 1864-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1864-15#Text>

Про забезпечення доступу до публічної інформації: Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 11.11.2011 р. № 444. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1363-11#Text>

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>

Про Загальнодержавну цільову екологічну програму поводження з радіоактивними відходами: Закон України від 17.09.2008 р. № 516-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/516-17#Text>

Про затвердження Критеріїв оцінки ризику потенційного впливу генетично модифікованих організмів на навколишнє природне середовище: наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 07.02.2011 р. № 247/18985. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0247-11#Text>

Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 р. № 1147. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-96-п#Text>

Про затвердження положення про Державний фонд охорони навколишнього природного середовища: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.1998 р. в редакції постанови від 07.04.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/634-98-п#Text>

Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-п#Text>

Про затвердження Положення про Зелену книгу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 р. № 1286. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0101-97#Text>

Про затвердження Положення про участь громадськості у прийнятті рішень у сфері охорони довкілля: Наказ Мінприроди України від 18.12.2003 р. № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-04#Text>

Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10.08.1992 р. № 459: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 321 (в ред. Постанови від 16.12.2015 р. № 1173) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/321-2002-п#Text>

Про затвердження Порядку залучення громадськості до обговорення питань щодо прийняття рішень, які можуть впливати на довкілля: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.06.2011 р. № 771. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771-2011-п#Text>

Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 р. № 615. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-п#Text>

Про затвердження Типового договору оренди землі в комплексі з розташованим на ній водним об'єктом: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2021 р. № 572. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/572-2021-п#n12>

Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання: Закон України від 14.01.1998 р. № 15/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15/98-вр#Text>

Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1023-12#Text>

Про захист рослин: Закон України від 14.10.1998 р. № 180-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/180-14#Text>

Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1934-12#Text>

Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/858-15#Text>

Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000 р. № 1908-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1908-14#Text>

Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2026-14#Text>

Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22.02.2000 р. № 1478-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1478-14#Text>

Про нафту і газ: Закон України від 12.07.2001 р. № 2665-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2665-14#Text>

Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2469-19#Text>

Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>

Про основи містобудування: Закон України від 16.11.1992 р. № 2780-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2780-12#Text>

Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 р., № 2697-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 23.12.1997 р. № 771/97–ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/771/97-вр#Text>

Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: Закон України від 10.07.2018 р. № 2496-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text>

Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10.1992 р. № 2707-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2707-12#Text>

Про охорону земель: Закон України 19.06.2003 р., № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/962-15#Text>

Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р., № 1264. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1264-12#Text>

Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2059-19#Text>

Про пестициди і агрохімікати: Закон України від 02.03.1995 р. № 86/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86/95-вр#Text>

Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення: Закон України від 10.01.2002 р. № 2918-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2918-14#Text>

Про поводження з радіоактивними відходами: Закон України від 30.06.1995 р. № 255/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/255/95-вр#Text>

Про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду і встановлення лімітів використання ресурсів загальнодержавного значення: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.1992 р. № 459 (в ред. Постанови Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 р. № 1173). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-92-п#Text>

Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 р. № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1550-14#Text>

Про правовий режим територій, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 27.02.1991 р. № 791а-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/791a-12#Text>

Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 р. № 2456-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2456-12#Text>

Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3038-17#Text>

Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів: Закон України від 08.07.2011 р. № 3677-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3677-17#Text>

Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них: Закон України від 06.02.2003 р. № 486-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/486-15#Text>

Про рослинний світ: Закон України від 09.04.1999 р. № 591-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/591-14#Text>

Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28.02.1991 р. № 796-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12#Text>

Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 р. № 2354-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2354-19#Text>

Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 р. № 280-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-p#Text>

Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001 р. № 2894-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>

Про технічні регламенти та оцінку відповідності: Закон України від 15.01.2015 р. № 124-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/124-19#Text>

Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/232/94-вр#Text>

Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999 р. № 1039-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1039-14#Text>

Про управління відходами: Закон України від 20.06.2022 р. № 2320-IX (набирає чинності з 09.07.2023 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2320-20#Text>

Про Червону книгу України: Закон України від 07.02.2002 р. № 3055-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3055-14#Text>

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., № 4356-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/435-15#Text>

*Нормативно-правові акти, прийняті в умовах дії
правового режиму воєнного стану*

Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

Про утворення військових адміністрацій: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 68/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2022#Text>

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності у сфері довкілля та щодо цивільного захисту на період дії воєнного стану і у відбудовний період: Закон України від 15.03.2022 р. № 2132-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2132-20#Text>

Про затвердження Порядку взаємодії між органами прокуратури, Національної поліції України, Служби безпеки України, уповноваженими органами державного нагляду (контролю), державними спеціалізованими

установами під час виявлення та здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля: Наказ Офісу Генерального прокурора України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16.06.2022 р. № 94/363/150/226/356. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v094_905-22#Text

Література

Андрейцев В. І. Право екологічної безпеки: навч. та наук.-практ. посіб. Київ : Знання-Прес, 2002. 332 с.

Анісімова Г. В. Теоретичні засади розвитку екологічного законодавства України в контексті природно-правової доктрини: монографія. Харків : Право, 2019. 672 с.

Балюк Г. І. Правові аспекти забезпечення ядерної та радіаційної (радіоекологічної) безпеки в Україні. Київ: Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка, 1997. 196 с.

Бредіхіна В. Л. Конституційні засади права громадян на безпечне навколишнє природне середовище. Харків : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2008. 168 с.

Бригадир І. В. Правове регулювання забезпечення екологічної безпеки в галузі автомобільного транспорту: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2008. 212 с.

Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 14: Екологічне право / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова), А. П. Гетьман (заст. голови) та ін.; Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2018. 776 с.

Гвоздик П. О. Джерела екологічного права та ядерна безпека. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2013. № 1. С. 44–49.

Гетьман А. П. Вступ до теорії еколого-процесуального права України: Навчальний посібник. Харків : Основа, 1998. 208 с.

Гетьман А. П. Доктрина екологічного права та законодавства України: монографія. Харків: ТОВ «Оберіг», 2019. 336 с.

Екологічне право в запитаннях та відповідях : навч. посіб. / А. П. Гетьман, Г. В. Анісімова, В. Л. Бредіхіна та ін. ; за ред. А.П. Гетьмана. Харків : Право, 2017. 208 с.

Екологічне право України: підручник для студ. вищих навч. закладів / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.»; за ред. І. І. Каракаша. Одеса: Фенікс, 2012. 788 с.

Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. Київ : ТОВ «Вид-во «Юрид. думка». 2008. 720 с.

Екологічне право України. Загальна частина : підручник / М. В. Краснова, Ю. А. Краснова. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 190 с.

Екологічне право України: Конспект лекцій у схемах (Загальна і Особлива частина): навч. посібник / Балюк Г.І. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 192 с.

Екологічне право. Загальна частина (схеми і таблиці) : підручник / А. П. Гетьман, Г. В. Анісімова, В. В. Шеховцов та ін.; за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2015. 342 с.

Екологічне право. Особлива частина (схеми і таблиці) : підручник / А. П. Гетьман, А. К. Соколова, О. В. Донець та ін.; за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2015. 496 с.

Екологічне право: підручник / А. П. Гетьман, Г. В. Анісімова, А. К. Соколова та ін.; за ред. А.П. Гетьмана. Харків : Право, 2019. 552 с.

Євстігнєєв А. С. Екологічна безпека спеціального природокористування в Україні у контексті сталого розвитку: теоретико-правові аспекти : монографія. Київ: 2018. 494 с.

Іванюта С. П. Екологічна та природно-техногенна безпека України: регіональний вимір загроз і ризиків : монографія. Київ: НІСД, 2012. 308 с.

Каракаш І. І. Право власності на природні об'єкти та їх ресурси в Україні: монографія. Одеса : Юридична література, 2017. 438 с.

Кобецька Н. Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики : монографія. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 271 с.

Комарницький В. М. Право спеціального природокористування: монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 424 с.

Костицький В. В. Екологія перехідного періоду: держава, право, економіка (економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні). 2-е вид. Київ : Український інформаційно-правовий центр, 2001. 390 с.

Краснова М. В. Компенсація шкоди за екологічним законодавством України (теоретико-правові аспекти) : монографія. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський ун-т», 2008. 439 с.

Краснова Ю. А. Право екологічної безпеки України: теоретичні аспекти: монографія / за заг. ред. В.М.Єрмоленка. Київ : НУБіП України, 2017. 589 с.

Краснова Ю. А. Правове регулювання екологічної безпеки в Україні : монографія. Київ : Алерта, 2013. 304 с.

Краснова Ю. А. Правове регулювання забезпечення екологічної безпеки в галузі цивільної авіації України : монографія. Київ : ВПЦ «Київ. ун-т», 2011. 188 с.

Краснова М. В. Екологічне право України. Загальна частина : підручник / М. В. Краснова, Ю. А. Краснова. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 190 с.

Механізми та правові норми участі громадськості в процесі прийняття рішень та доступу до правосуддя з питань, що стосуються довкілля / За ред. С. В. Разметаєва. Харків : ВПЦ «Контраст», 2011. 168 с.

Правова доктрина України : у 5 т. Харків : Право, 2013. Т. 4. : Доктринальні проблеми екологічного, аграрного та господарського права / Ю. С. Шемшученко, А. П. Гетьман, В. І. Андрейцев та ін., ; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. 848 с.

Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія / А. П. Гетьман, А. К. Соколова, Г. В. Анісімова та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2014. 784 с.

Правове регулювання екологічних, аграрних та земельних відносин в Україні: сучасний стан і напрями вдосконалення: монографія / А. П. Гетьман, М. В. Шульга, А. М. Статівка та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана та В. Ю. Уркевича. Харків : Право, 2012. 448 с.

Правове регулювання екологічної безпеки в Україні: навч. посіб. / А. П. Гетьман [та ін.] ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». Харків: Право, 2012. 296 с.

Проблеми права екологічної безпеки: навч. посіб. / М. В. Краснова, Г. І. Балюк, А. Г. Бобкова [та ін.] ; під заг. ред. М. В. Красної та Р. С. Кіріна; відп. ред. В. І. Андрейцев; М-во освіти і науки України; Київ : Нац. ун-т, Нац. гірн. ун-т. Дніпро: НГУ, 2016. 575 с.

Романко С. М. Екологічна безпека довкілля та людини: поняття, критерії та окремі превентивні заходи забезпечення. Екологічне право України. 2014. № 1. С. 49–54.

Судовий захист екологічних прав громадян України: Довід. для суддів / Краснова М. В., Малишева Н. Р., Шевчук П. І. та ін. К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2001. 178 с.

Тагієв С. Р. Охорона довкілля в Україні (обов'язки фізичних осіб) : монографія / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., академіка АПрН України Н. Р. Малишевої. Київ : ВД “Дакор”, 2014. 192 с.

Шемшученко Ю. С. Всесвітній договір про екологічну безпеку Землі як системоутворюючий акт міжнародного екологічного права. Право України. 2012. № 1/2. С. 175–179.

Юрескул В.О. Правове регулювання поведження з побутовими відходами в Україні: монографія. Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса : Фенікс, 2012. 273 с.

Ярчак В. В. Правове регулювання запобігання негативного впливу на довкілля об'єктів підвищеної екологічної небезпеки: дис. ... канд. юрид. наук; Національний університет «Юридична академія України ім. Я. Мудрого». Львів, 2010. 237 с.

Інтернет-ресурси

Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>

Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <http://www.menr.gov.ua/>

Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>

Рішення Європейського Суду з прав людини щодо України. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_9329

Практика Європейського Суду з прав людини у справах, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Environment_RUS.pdf

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс
кафедри екологічного права. URL:
<https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=339>